

Ratujemy Polskie Szpitale- rz dowy sukces czy pora ka

July 2010

Program Ratujemy Polskie Szpitale (dalej „Program”, szerzej patrz strona internetowa) został wprowadzony uchwałą Rady Ministrów z dnia 27 kwietnia 2009 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Wsparcie jednostek samorządu terytorialnego w działaniach stabilizujących system ochrony zdrowia”. Termin realizacji Programu przewidziany jest na lata 2009-2011. Program skierowany jest do jednostek samorządu terytorialnego (dalej „JST”), stanowiących podmioty założycielskie i zarządzających Samodzielnymi Publicznymi Zespołami Opieki Zdrowotnej (dalej „SP ZOZ”), które wyrażają zamiar przekształcenia SP ZOZ-ów w spółki prawa handlowego.

Zainteresowana JST zobowiązana jest przygotować program reorganizacji danego SP ZOZ, który będzie podlegał ocenie od strony medycznej Narodowego Funduszu Zdrowia (dalej „NFZ”), zaś od strony finansowo-ekonomicznej Banku Gospodarstwa Krajowego (dalej „BGK”). Kolejnym krokiem w realizacji Programu jest złożenie stosownego wniosku o objęcie Programem do wojewody właściwego dla siedziby SP ZOZ. Następnie po uzyskaniu pozytywnej opinii NFZ i BGK wojewoda występuje do ministra właściwego do spraw zdrowia z propozycją zawarcia umowy.

W zamian za uczestnictwo w Programie, JST uzyskuje dotacje z budżetu państwa w celu pokrycia m.in. zobowiązań publicznoprawnych (podatki, składki ZUS) oraz niektórych cywilnoprawnych (spłata określonych typów kredytów). Powyższe dotacje poprzez odciążenie balastu zadłużenia, pozwolą SP ZOZ wdrożyć program naprawczy, umożliwiąc tym samym sanację sytuacji finansowej, co za w połączeniu z przekształceniem SP ZOZ w spółkę prawa handlowego stworzy warunki do rozpoczęcia nowej fazy działalności danej jednostki, bez obciążenia jej zadłużeniem i krępującego gorsetu starej, nieefektywnej struktury prawno-organizacyjnej, jak jest formuła SP ZOZ.

Jak wynika z powyższego, założenia Programu są obiecujące, jednak statystyka prowadzona przez Ministerstwo Zdrowia (dalej „MZ”) wskazuje, że zainteresowanie Programem jest stosunkowo niewielkie. Z ostatnich opublikowanych przez MZ informacji przedstawiających stan na dzień 16 kwietnia 2010 r. wynika, że zainteresowanie Programem wyraziły 83 JST, będące podmiotami założycielskimi dla 133 SP ZOZ-ów. Do MZ wpłynęło 23 wniosków o udzielenie dotacji celowej z budżetu państwa na kwotę łączną wynoszącą niecałe 73 mln zł, zaś 25 kolejnych wniosków do dnia 18 lutego 2010 r. wpłynęło do BGK w celu uzyskania oceny planu restrukturyzacji. Do dnia 16 kwietnia 2010 r. MZ podpisało umowy z 13 JST, wśród których są: powiaty starachowicki, tomaszowski, ostródzki, prudnicki, pleszewski, jaworski, wiecki oraz gryficki, a także Miasto Katowice, Miasto Zamość, Miasto Kielce oraz Zarząd Województwa Podlaskiego i Zarząd Województwa Opolskiego.

Analizując powyższe dane, można dojść do wniosku, że liczba JST biorących udział w Programie jest zaskakująco niska i z pewnością nie spełniła oczekiwań MZ. Taki stan rzeczy może dziwić, ponieważ propozycja MZ wydaje się być bardzo korzystna, zarówno dla JST jak i dla samych szpitali. Możliwość pokrycia zobowiązań oraz przekształcenie SP ZOZ w spółkę prawa handlowego stanowi dla JST szansę na sanację i uporządkowanie sytuacji finansowej placówki zdrowia, umożliwiając tym samym danemu szpitalowi pozbycie się ciężarów na nich zobowiązanych oraz rozpoczęcie działalności jako nowy podmiot prawny. Jednakże, same JST skarżą się przede wszystkim na zbyt skomplikowaną i długotrwałą procedurę. Można więc zgodzić się ze stanowiskiem JST, trzeba jednak mieć na uwadze, że skutek, jaki może nastąpić przy przekształcaniu SP ZOZ w spółkę prawa handlowego, wolny od zobowiązań, zarządzany w zupełnie inny sposób spowoduje korzyści niewspółmiernie duże wobec nakładu pracy koniecznego do działań proceduralnych.

Continued

Sprawnie zarządzana spółka, której ramy funkcjonowania będą określa przepisy kodeksu spółek handlowych, charakteryzuje się cechami, które mogą stanowić pewną gwarancję prawidłowego i przejrzystego funkcjonowania. Spółka handlowa, bowiem jest podmiotem znanym i strukturalnie oraz organizacyjnie dla wszystkich zrozumiałym, a przez to - z uwagi na ustabilizowaną pozycję w obrocie prawnym - wiarygodnym. Spółka, w odróżnieniu od SP ZOZ, cechuje się elastycznością w podejmowaniu decyzji. Dodatkowo, należy zwrócić uwagę, iż organy spółki handlowej są kadencyjne i co się z tym wiąże podlegają cyklicznej ocenie. Z powyższych zatem, ale i z innych powodów, przekształcenie SP ZOZ w spółkę daje szansę na bardziej efektywne zarządzanie szpitalem.

Jak się wydaje, wobec braku dostrzegalnych przyczyn niewielkiego zainteresowania programem, natury racjonalnej, przyczyn tych należy szukać nie w sferze pozamerytorycznej, a w tej sferze warto rozważyć przyczyny związane po pierwsze z niedoborami atmosfery, jaka powstała wobec jakichkolwiek przekształceń organizacyjnych szpitali publicznych (i czy jest to zupełnie bezpodstawne zarzuty, jakoby przekształcenia organizacyjne miałyby prowadzić do pogorszenia sytuacji pacjentów) - powoduje to oczywiście ostrożność samorządów, nikt bowiem nie chce być oskarżony o pogarszanie sytuacji pacjentów, oraz po drugie, w obszarze osobistych interesów i obaw osób zaangażowanych w lokalną ochronę zdrowia, które nie będą pewnymi w jaki sposób restrukturyzacja wpłynie na ich osobistą pozycję, mogą sceptycznie odnosić się do zmian, przy jednoczesnej skłonności do popierania działań konserwujących *status quo*.

Wdrożenie działań organizacyjnych przewidzianych Programem (w braku alternatywnej ustawowej ścieżki przekształceń), jest warunkiem koniecznym do przeprowadzenia głębszej restrukturyzacji placówek służby zdrowia, koniecznej dla nowoczesnego, efektywnego i odpowiadającego potrzebom pacjentów realizowania jednej z podstawowych powinności JST, jaką jest zapewnienie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej. Znana wszystkim struktura prawna spółki z o.o. ułatwi dostęp do ewentualnie koniecznego finansowania zewnętrznego oraz działania koniecznego dla dostosowania szpitali do wymogów wynikających z Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 10 listopada 2006 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia zakładu opieki zdrowotnej, co - zgodnie z tym Rozporządzeniem, powinno nastąpić do 31 grudnia 2012 r., a co przy obecnej strukturze organizacyjnej tych placówek działających jako SP ZOZ, będzie niemożliwe lub bardzo utrudnione. Odpolitycznienie struktur, które powinny mieć miejsce w wyniku przekształcenia, powinno również przyczynić się do podwyższenia jakości kadry zarządzającej i przez to, przyczyniać się także do zwiększenia efektywności zarządzania placówkami medycznymi. Wskazać warto zwrócić uwagę na powszechnie znany fakt istniejących ograniczeń ustawowych w zakresie możliwości podejmowania działalności komercyjnej przez SP ZOZy - ograniczenia te, jako dotyczące SP ZOZ-ów nie dotyczyłyby bezpośrednio spółek, a tak powstałe spółki miałyby dostęp do szerszego wachlarza źródeł przychodów, co w sposób oczywisty pozwalałoby na poprawienie ich kondycji finansowej, bez pogarszania w żadnym stopniu przestrzegania praw pacjentów.

W związku z zamiarem zainteresowania Programem jeszcze większej liczby JST, jak wynika z informacji uzyskanych nieoficjalnie w MZ, resort planuje nieco zmodyfikować założenia Programu. Otóż, MZ zastanawia się w szczególności nad wydłużeniem czasu obowiązywania Programu do około 2013 r. Rozważania obejmują również możliwość poszerzenia zakresu zobowiązań, które miałyby być pokryte z dotacji celowych budżetu państwa, a także zwiększenie kręgu podmiotów, które mogłyby skorzystać z Programu. Wydaje się, że propozycje te mogłyby wpłynąć korzystnie na zwiększenie liczby JST, które zdecydowałyby się na przystąpienie do Programu. Przekształcenie SP ZOZ-ów w spółki prawa handlowego stanowiłoby za niewątpliwie pierwszy krok w kierunku reformy służby zdrowia, która, z obiektywnych całkiem powodów, jest nieunikniona.